

Økologiske hestebønner er fordoblet på to år

Sortsforsøgene med hestebønner står flot i Sønderjylland. Forsøgene samler vigtig viden om en hastigt voksende afgrøde

MARKVANDRING

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

- Det her er de flotteste hestebønner, jeg har set i år - cirka dobbelt så høje som andre steder, konstaterede Inger Bertelsen, chefkonsulent i Seges, da hun stod i forsøgsledene med hestebønner, som er placeret midt i Nicolai Greves ærtemark ved Hellevad.

Ærtemarken og forsøgsledene blev sået 10. april og har fået 15 ton gylle. Ukrudtstrykket var lavt, og marken er derfor kun tromlet efter såningen. Derudover er marken vandet fire gange med i alt 120 mm.

- Hestebønner fylder mere og mere på de danske marker, og på de økologiske marker lægger de beslag på en større andel af jorden end i det konventionelle landbrug, fortalte Inger Bertelsen.

I 2016 var der således 5.000 ha med økologiske hestebønner, i år er arealet fordoblet, og økologiske hestebønner lægger nu beslag på 10.000 ha.

Forsøget i Hellevad har fokus på genetik, sygdomme og skadedyrsangreb; men planterne stod flot uden synlige sygdoms- eller skadedyrsangreb. Der var diversitet sorterne imellem; men ville man have svar på, hvilke sorter, der giver de bedste

udbytter, måtte man ty til de udleverede ark med en oversigt over landsforsøgene.

Svin tåler tanniner

Sorterne Vertigo, Birgit, Boxer og Fuego gav store udbytter i landsforsøgene sidste år. Sorten Taifun lå på 80 pct. af de bedste sorter, men har været dyrket, fordi sorten som eneste hestebønnesort ikke indeholder tanniner.

- Som foder til svin har vi tidligere ment, at det var vigtigt med et lavt tanninindhold i hestebønnerne; men fodringsforsøg har vist, at svinene faktisk tåler normalt indhold af tanniner, sagde Inger Bertelsen og tilføjede:

- Kyllinger og høns er derimod følsomme over for vicin og convicinindholdet i hestebønnerne. Sorten Tiffany er fri for disse stoffer og kan derfor anvendes i fjerkræproduktionen.

Indholdet af råprotein i de forskellige sorter varierer inden for en meget lille margin med en tendens til, at jo højere indholdet af råprotein er i en sort, des lavere er sortens udbytter.

K og S til hestebønner

Mens udbytterne ikke øges af, at markerne tilføres N, betaler det sig at tilføre svovl og kalium. Jordbun-

De mange forsøglødder på Nicolai Greves jorde sendte i bogstaveligste forstand deltagerne på markvandring.

den er også vigtig. Lerjord er godt til hestebønner - eller som minimum sandjord, der kan vandes.

- Vi har efter den varme forsommer set stressede hestebønnermarker, hvor vandmanglen resulterer i lavere planter og deraf følgende tættere bælgensætning eller aborterede

blomster, fortalte Inger Bertelsen.

I Landsforsøgene 2017 anbefales det at vælge sunde sorter med et stort og stabilt udbytte, at man sørger for god bestøvning med bier, og at man så snart jorden er tjenlig om foråret sår 40-50 spiredygtige frø pr. kvm i mindst 8 cm dybde.

Solsikke kan blive en stor afgrøde

MARKVANDRING: Sidste års forsøg med solsikker fortsætter i år. De to sorter, der klarede sig bedst i 2017, er stadig med i forsøget, og så er der kommet to nye sorter med.

- Solsikker har mange gode egenskaber. Dels har de en kraftig vækst samt et veludviklet rodnet, og dels klarer de tørke bedre end for eksempel raps, der også kræver mere gødning end solsikkerne, som klarer sig fint med 50 kg total N, fortalte konsulent Maja Eline Petersen fra Seges, da hun i forbindelse med Seges og Syddansk Økologisk markvandring ved Hellevad fortalte om landsforsøget med solsikker, som startede sidste år og afsluttes i år.

På Nicolai Greves majsmark er et forsøgsareal inde midt i marken tilsået i rækker med fire forskellige sorter af solsikke. Rækkeafstanden er 75 cm i forsøget.

God olie

- Solsikker er sygdomsresistente planter, og olien udgør 40 - 50 pct. tørstoffet, fortalte Maja Eline Petersen.

Hun oplyste også, at oliesyresammensætningen er god, og at pressekagerne har et højt indhold af både råprotein og fedt.

- Den store udfordring for solsikkedyrking i Danmark er den sene høst. I forsøgene sidste år stod planterne fantastisk godt. De kom godt fra start, men da vi nåede til efteråret, hvor forsøgsledene skulle høstes, var de fleste blomsterhoveder angrebet af gråskimmel. I år håber vi på en anden vækstsæson, sagde Maja Eline Petersen.

Anbefalinger til dyrkning

Formålet med forsøgene er at finde sorter og dyrkningsmetoder til en attraktiv afgrøde, som desværre ikke er tilpasset det danske klima.

- Hvis det lykkes, kan den danske olie og proteinproduktion få et løft, sagde Maja Eline Petersen.

Hun anbefaler, at man sår solsikker tidligt, så planterne kan komme hurtigt i gang. Såbedet skal være velforberedt, for solsikke tåler ikke komprimering.

- Vi har sået forsøgsledene til med en enkeltkornssåmaskine i en rækkeafstand, så der både kan blindharves og radrenses. Sådybden er 3-5 cm med et plantetal på 7-8 planter pr. kvm, sagde Maja Eline Petersen og tilføjede, at det på grund af smittemisiklo fra knoldbægersvamp skal gå mindst fem år mellem solsikker, raps, hestebønner, ærter og kartofler i sædskiftet.

Marken med forsøgsledene har i år fået 60 t nedfældet gylle + 12-15 t staldgødning pr. ha. Derudover er der i forbindelse med radrensning efter såning blevet tildelt 15 ton gylle.

Solsikkerne er sået 4. maj. De er blevet blindharvet, striglet flere gange, radrenset to gange og var 20. juni endnu ikke blevet vandet.

ib@okologi.dk

Eftervirkningerne af rødkløver er gode

På Nicolai Greves marker ved Hellevad har Seges flere forsøg. Ét forsøg måler eftervirkningerne af rødkløver i vårsæd

MARKVANDRING

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

- I dette forsøg undersøger vi gødningsværdien af nedpløjet rødkløver i en vårafgrøde, fortalte konsulent Maja Eline Petersen fra Seges i forbindelse med markvandringen, som var arrangeret af Syddansk Økologi og Seges.

Forsøgsledene var etableret med vårbyg i foråret på et areal, der i oktober 2016 var blevet tilsået med vinterrug. I marts 2017 blev der sået rødkløver i to ud af syv led. I august sidste år blev rugen høstet. I marts i år blev der nedfældet svinegylle i tre af de syv led. I april blev rødkløveren nedpløjet i ledene med rødkløver, hvorefter hele arealet blev tilsået med vårbyg - 175 kg/ha.

Svarer til 40 kg. N

- I Landsforsøgene sidste år viste tilsvarende forsøg, at rødkløver giver merudbytter i forhold til ugødede arealer på ca. 12 hkg pr. ha. Det svarer til merudbyttet ved tilførsel af svinegylle med 40 kg udnyttet N pr. ha, fortalte Maja Eline Petersen.

Både i Landsforsøgene og i det aktuelle forsøg i Hellevad er der led, som gødes med svinegylle med et stigende indhold udnyttet N.

- Forsøgene viser, at jo mere gylle, des bedre vækst og større udbytter, sagde Maja Eline Petersen.

Til gengæld kunne det ikke aflæses i udbytterne i Landsforsøget, at mængden af rødkløver i de to forsøgsled varierede. Ét led var tilsået med 3 kg rødkløver pr. ha, mens et andet led var tilsået med 6 kg rødkløver pr. ha. Udbytterne i de to led var ens.

- Der er med andre ord ingen grund til at så mere end 2-4 kg rødkløver pr. ha, konstaterede Maja Eline Petersen. Hun tilføjede:

- Men den skal sås i tide. Har kornet først strakt sig, er det for sent, og

så bør man gemme kløverfrøene til næste år.

Bonuseffekt

Ud over at give værdifuld N til vårafgrøden bidrager rødkløveren på flere andre områder.

- En efterafgrøde af kløver er et

bidrag til at understøtte et robust sædskifte og opretholde eller øge udbytterne; men derudover bidrager kløver til kulstofopbygningen i jorden, kløver udkonkurrerer samtidig ukrudtet i marken og mindsker kvælstofudvaskningen, sagde Maja Eline Petersen.

Maja Eline Petersen fortalte om forsøget med eftervirkningerne af rødkløver i vårbyg.